

**Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap**

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.minocw.nl

Onze referentie
272574

Datum 28 februari 2011
Betreft Veiligheid in en rond het onderwijs

Een veilige school is randvoorwaarde voor kwalitatief goed onderwijs. Sinds 2004 investeert OCW jaarlijks bijna € 90 miljoen extra in sociale veiligheid op scholen voor primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Deze middelen worden ingezet voor preventieve, curatieve, repressieve en ondersteunende veiligheidsmaatregelen.

Uit het Onderwijsverslag 2008-2009 en het verkennend themaonderzoek naar veiligheid op school van de Onderwijsinspectie blijkt gelukkig dat de meeste kinderen, jongeren en onderwijspersoneel zich veilig voelen op school. Ook uit de voorlopige resultaten van de monitor sociale veiligheid in het primair-, voortgezet- en (voortgezet) speciaal onderwijs blijkt dat 94% van de kinderen, jongeren en personeelsleden zich veilig voelt, 6% voelt zich weleens onveilig op school. Het percentage dat zich onveilig voelt in de thuissituatie bedraagt 2% en uit de Landelijke Jeugdmonitor 2010 blijkt dat ongeveer een derde van de jongeren zich in het algemeen weleens onveilig voelt. De school wordt daarmee ervaren als een veilige plek. Echter, er blijft een deel dat zich niet veilig voelt. Ook is bekend dat een belangrijk deel van de leerlingen en het personeel te maken heeft met incidenten, uiteenlopend van diefstal en vernieling, tot verbaal en fysiek geweld. Dit onderstreept het belang van blijvende aandacht en inzet voor het vergroten van de veiligheid in het onderwijs.

Hierbij stuur ik uw Kamer de voortgangsbrief sociale veiligheid in het onderwijs. In deze brief treft u een stand van zaken op de nieuwste ontwikkelingen op het punt verplichte incidentenregistratie, homodiscriminatie en verder de meest actuele cijfers over veiligheid op scholen aan. Om scholen te ondersteunen hun veiligheidsbeleid tot uitvoering te brengen, continueer ik in 2011 de Kwaliteitsteams veiligheid, het Centrum School en Veiligheid, de ondersteuning voor de reboundvoorzieningen en het programma Veilige publieke taak onderwijs.

In de bijlage is een stand van zaken opgenomen van deze maatregelen en het verdere lopend beleid.

Datum

Onze referentie
272574

Inspectieonderzoeken

Uit het Onderwijsverslag 2008-2009 blijkt dat scholen steeds meer werk maken van veiligheidsbeleid. In 2009 borgt 83% van de scholen in het basisonderwijs een beleid voor sociale veiligheid van kinderen en het personeel. Dit is hetzelfde percentage als in 2008. In het voortgezet onderwijs nam het percentage scholen dat de veiligheid van leerlingen en personeel waarborgt, toe van 94 procent in 2006 tot 98 procent in 2009. Het veiligheidsbeleid moet in de dagelijkse praktijk ook echt gestalte krijgen. Dit gebeurt echter niet altijd. Daarnaast moeten scholen meer communiceren met kinderen, jongeren, ouders en het personeel over hun veiligheidsbeleid. Ook blijkt uit het Onderwijsverslag dat scholen waar de sociale veiligheid onvoldoende is gewaarborgd vaker een bovengemiddeld percentage voortijdig schoolverlaters hebben. Een goede aanpak van ongeoorloofd verzuim (spijbelen) heeft invloed op de sociale veiligheid van scholen.

De Onderwijsinspectie heeft een diepteonderzoek uitgevoerd, ter aanvulling op het bovenstaande landelijke beeld. Dit onderzoek is een casestudie op 35 scholen (basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, scholen voor voortgezet speciaal onderwijs, praktijkonderwijs, vmbo-scholen, havo/vwo-scholen, mbo-afdelingen). De resultaten gelden alleen voor de onderzochte scholen en kunnen niet zonder meer worden vertaald naar sectoren en het onderwijs in het algemeen.

Een klein aantal bezochte scholen heeft een veiligheidsbeleid geformuleerd en zorgt er tegelijkertijd voor dat dit beleid wordt uitgevoerd en regelmatig wordt geëvalueerd met betrokken leerlingen en personeel. De meeste scholen registreren incidenten. Op de meeste scholen worden incidenten, meestal op leerlingniveau geregistreerd, bijvoorbeeld in het leerlingendossier. Registratie wordt niet vaak gebruikt voor analyses op schoolniveau. Minder dan een derde van de scholen betreft leerlingen actief bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van de regels. Iets meer scholen betrekken hun personeel erbij. Uit dit onderzoek is gebleken dat scholen die hun leerlingen en personeel betrekken bij hun veiligheids- en zorgbeleid een gunstigere veiligheidsbeleving kennen. Dit wil overigens niet automatisch zeggen dat er minder incidenten plaatsvinden. In de bijlage treft u het onderzoek aan.

De resultaten van de monitor sociale veiligheid in het primair (speciaal)-, en voortgezet (speciaal) onderwijs 2010 zijn dit voorjaar beschikbaar. In deze monitor komen ook de cijfers over drugsgebruik beschikbaar. De cijfers over drugsgebruik zal ik in een korte brief aan u melden.

Datum

Onze referentie
272574

Verplichte registratie van incidenten

In mijn brieven van januari¹ en december 2009² heb ik u bericht over de voortgang van de verplichte incidentenregistratie. De uitgangspunten daarbij zijn dat de registratie onderdeel moet zijn van een breder veiligheidsbeleid van scholen en een instrument is om het veiligheidsbeleid te ondersteunen en te evalueren. Door incidenten, bijvoorbeeld homodiscriminatie, te registreren, krijgen scholen beter inzicht in de eigen veiligheidssituatie. Bovendien ontstaat er zo een landelijk beeld van de omvang en aard van de incidenten in het onderwijs. De geregistreerde gegevens blijven te allen tijde eigendom van de school. De inspectie krijgt vanuit haar toezichthoudende taak inzage in de schoolgegevens. Ook is het van belang dat de resultaten van de registratie met gemeente, politie en de MR (Medezeggenschapsraad) worden besproken, zodat in gezamenlijkheid aan een verdere verbetering van de veiligheid op school kan worden gewerkt.

De definities van incidenten zijn in 2009 opgesteld door het Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschappen (ITS), verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen en zijn in twintig pilots incidentenregistratie in de praktijk getoetst. In de periode september 2009 tot en met maart 2010 hebben deze pilots plaatsgevonden. Het doel van de pilots was inzicht geven in wat in de praktijk wel en niet werkt en wat er binnen de school nodig is om incidenten goed te registreren. Ook is gekeken hoe de registratie zo min mogelijk belasting voor de scholen oplevert. Over het algemeen geven de scholen aan goed uit de voeten te kunnen met de gestelde definities. Het lukt doorgaans om een incident binnen drie minuten te registreren. Scholen hebben wel tijd nodig om het registratieproces op gang te krijgen. Een cultuur van alertheid op incidenten en een routine in de registratie en aanpak daarvan is daarvoor nodig. Begeleiding bij de invoering van incidentenregistratie is dan ook wenselijk en nuttig. Vanuit bestaande voorzieningen kan hierin worden voorzien. De deelnemende scholen geven aan dat zij het nut inzien van registreren en de voordelen die het kan opleveren voor het voeren van goed veiligheidsbeleid. Voor de organisatie van de school is het van belang dat de directie van de school eindverantwoordelijk is voor het registreren van incidenten, de incidentenregistratie onderdeel is van de kwaliteitszorg van de school en dat het registreren van incidenten bekend is binnen de school. Personeel, kinderen, jongeren en ouders weten daarmee hoe en bij wie incidenten gemeld worden.

---

¹ 2008-2009, 29 240, nr. 30

² 2009-2010, 29 240, nr. 41

Datum

Onze referentie
272574

Zoals eerder aan u aangekondigd zal voor de incidentenregistratie een wettelijke regeling worden getroffen. Het wetsvoorstel is in procedure gebracht waarop de Raad van State inmiddels heeft geadviseerd. Gezien de doorlooptijd die nog nodig is, is het niet mogelijk om invoering van de registratieverplichting met ingang van het schooljaar 2011-2012 te realiseren. De invoeringsdatum schuift daarom op naar het schooljaar 2012-2013. Naar verwachting bied ik u het wetsvoorstel voorjaar 2011 aan. In overleg met de sectorraden en de Inspectie van het Onderwijs, ga ik bevoegd gezag en scholen in 2011 informeren zodat ze zich goed kunnen voorbereiden op een verplichte registratie van incidenten. Denk hierbij aan informatie over de definities van incidenten, handvatten voor het gebruik van een incidentenregistratie binnen de school en informatie over registratiesystemen. Registratie moet hiermee een actief instrument worden dat daadwerkelijk bijdraagt aan een beter veiligheid(sbeleid) op school.

Homodiscriminatie

Scholen moeten zorgen voor een veilig schoolklimaat waarin iedereen zich veilig voelt. Daartoe behoort ook de manier waarop op scholen over homoseksualiteit wordt gesproken. Dat geldt ook voor het bespreekbaar maken van thema's als loverboyproblematiek en seksueel- en huiselijk geweld in relatie tot weerbaarheid van meisjes. De voortgangsrapportage Homo-emancipatiebeleid 2008-2010³ heb ik op 24 juni 2010 naar uw Kamer heb gestuurd. Hierin heb ik u een aantal maatregelen gemeld die zijn ingezet om homoseksualiteit bespreekbaar te maken en homodiscriminatie tegen te gaan zoals de meerjarige steun aan de Hetero- en Homo Onderwijsalliantie, de Gay- and Straight Scholen Alliantie van het COC en aan de NJR. Het kabinet zal voortbouwen op deze maatregelen en deze verder intensiveren. In de beleidsbrief emancipatie die ik in het voorjaar van 2011 naar uw Kamer zal sturen, zal ik u hierover nader informeren.

Toezegging

Hierbij informeer ik uw Kamer over de afspraken die het platform Internetveiligheid met de providers heeft gemaakt over digipesten en in het bijzonder het rechtstreeks reageren door providers op digipesters, zoals is toegezegd.⁴

---

³ 2009-2010, 27017, nr. 72

⁴ 2009-2010, 29 240, nr. 41

Het platform Internetveiligheid wil de internetveiligheid voor de consument verbeteren door zich te richten op strafbare en/of onrechtmatige zaken. Extreme vormen van pesten als bijvoorbeeld cyberstalking en haatzaaiende en racistische uitlatingen zijn strafbaar. In strafbare gevallen verwijst het platform naar de Notice-and-Take-Down Code ('NTD-code') waarbij online dienstverleners, zoals providers, wordt verzocht bepaalde informatie die op een website staat, te verwijderen. Een groot deel van de online dienstverleners heeft deze NTD-code ondertekend. In het geval van pesten is de websiteaanbieder of –beheerder de verantwoordelijke. Deze partijen hebben gebruikersvoorwaarden waaraan gebruikers zich moeten houden. De meeste websites, ook degene die populair zijn bij jeugdigen, werken daarvoor met meldmogelijkheden en moderators die de klachten beoordelen en zo nodig actie ondernemen door bijvoorbeeld de ongewenste informatie te verwijderen en of de overtreder (tijdelijk) het gebruik van de service te ontzeggen. Op bovenstaande manier spannen providers en websitebeheerders zich ervoor in strafbare en ongewenste uitlatingen van internet te halen.

Datum

Onze referentie
272574

Scholen zijn primair zelf verantwoordelijk voor het voeren van anti-pestbeleid. OCW ondersteunt scholen via informatievoorziening van het Centrum voor School en Veiligheid, Pestweb, Kennisnet (ter bevordering van veilig internetten), het expertisecentrum mediawijsheid en het programma Digivaardig en Digibewust.

Tot slot

Het veiligheidsbeleid heeft de laatste jaren meer vorm gekregen in alle sectoren. Steeds meer scholen zien in dat kwaliteit van onderwijs, de aansluiting van het onderwijs op de mogelijkheden, wensen en achtergrond van kinderen en jongeren en een veilige leeromgeving onomstotelijk met elkaar verbonden zijn. Het creëren van een veilig schoolklimaat is de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstellingen. Ik blijf het onderwijsveld ondersteunen bij deze verantwoordelijkheid.

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart